
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opplagelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt Innen mandag aften. — Manuskript Innen fredag aften.

INNHold: Katolisisme, kommunisme, socialisme. — Mannens hender. — Den hellige Augustins grav i Pavia. — „Vatikanets bekymringer“. — Varia.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

Katolisisme, kommunisme, socialisme.

Den nye encyklika «Quadragesimo anno» er inndelt i tre hoveddeler: den første del handler om de store og gode følger den leoninske encyklika (Rerum Novarum) har hatt, den annen om Kirkens myndighet i det sociale og økonomiske spørsmål, og den tredje del omtaler de forandringer som siden Leo XIII.'s rundskrivelse har funnet sted både på det økonomiske område og i selve socialismen. Vi gir her en fri oversettelse av encyklikaens siste del hvor den taler om utviklingen innen selve socialismen.

..... Siden Leo XIII.'s dager har ikke bare økonomiens bilde endret sig. Likemeget gjelder det for socialismen, mot hvilken Leo XIII. hadde å kjempe. Var socialismen i Leos tid i det minste hvad det vesentlige angår et enhetsbillede med et bestemt læresystem, så har den nu utviklet sig til to hverandre motstridende og bekjempende hovedretninger, uten allikevel å ha prisgitt det felles anti-kristelige grunnlag, som preger hele socialismen. På den ene side har den utviklet sig til kommunisme, som i teori og praksis etterstreber sine to hovedmål: den heftigste klassekamp og det yderligstgående eiendomshat. Den etterstreber sitt mål ikke langs bakveier og med list, men med åpenbar og hensynsløs vold. Den viker ikke tilbake for noget. Ingen-ting er den hellig. Har den en gang fått makten, så viser den sig utrolig og ubeskrivelig hård og umenneskelig. De veldige ruiner og ødeleggelser som den har ansvar for i Øst-Europas og Asias utstrakte landområder, taler sitt veltalende språk.

Hvordan denne kommunistiske socialisme er fiendtlig

innstillet overfor alt som heter Kirke og religion, er altfor godt kjent og har den tydelig nok vist ved sine gjerninger. Kirkens trofaste medlemmer trenger derfor ikke nogen advarsel mere mot denne gudløse og urettferdige kommunisme.

Men bare med dyp bedrøvelse ser vi på sorgløsheten hos dem som ikke gir akt på faren som truer fra den side, og som rolig ser på at bestrebelsene efter en voldsom og blodig omveltning spredes over hele verden. Ennu skarpere dom fortjener den lettsindighet som ubekymret lar bestå tilstander som danner en fruktbar grobunn for berettiget utilfredshet og således går i den efterstrekte verdensrevolusjons ærend.

Anderledes er det med den mere moderate retning som ennu den dag idag har beholdt navnet «socialisme». Denne socialisme tar ikke bare avstand fra brutal voldsanvendelse, men mildner selv mere eller mindre klassekampen og hatet til privat eiendom, uten helt å gi avkall på disse. Forskrekket over sine egne prinsipper og kommunismens anvendelser av dem, skulde man kanskje mene at socialismen igjen skulde vende tilbake til sannheter som er den kristne visdoms arv, eller at den iallfall skulde gjøre nogen skritt i den retning. Det kan ikke nektes at deres program av og til nærmer sig de rettmessige krav som de kristelige samfundsreformatorer stiller.

Avholder man sig fra fiendtligheter og gjensidig hat, så kan klassekampen litt efter litt gå over til en meningsutveksling, bygget på streben efter rettferdighet. Dette er visstnok ikke den så efter-

lengtede sociale fred, men det kan og må være utgangspunktet, fra hvilket man kan komme til klassenes gjensidige samarbeide. Også krigen mot den private eiendom kan mildnes og innskrenkes, så at striden ikke lenger gjelder selve besiddelsen av produksjonsmidlene, men det sociale overherredømme, som mot all rett har tilegnet sig og misbrukt enemakten. Et sådant herredømme tilkommer i virkeligheten ikke selve besidderne, men den offentlige myndighet.

På den måte kan det litt etter litt bli mulighet for at denne mildere socialismes krav ikke lenger er i uoverensstemmelse med deres program som vil omdanne det menneskelige samfund efter de kristelige prinsipper. Med full rett kan man påstå at bestemte goder må reserveres staten, da de fører med sig en slik stor makt, at den ikke kan overlates til private mennesker uten derved å bringe det offentlige vel i fare. Disse rettferdige krav og ønsker er helt i overensstemmelse med den kristelige sannhet, og er på ingen måte spesielt socialistisk. Derfor behøver de som arbeidet mot disse mål, slett ikke å melde sig inn i socialismens rekke.

Ingen må dog mene at socialismens ikke-kommunistiske retninger alle uten undtagelse enten i ord eller i praksis allerede er kommet så langt. Oftest gir de ikke avkall på klassestrid og eiendomsstrid, men mildner dem bare. Men når falske prinsipper på den måte mildnes og på en viss måte utviskes, reiser sig — eller bedre — reises med urette av nogen spørsmålet om muligens også de kristne prinsipper lar sig moderere litt for å imøtekomme socialismen, så å si møte den midtveis. Der finnes dem som på den måte håper å lokke socialistene til oss. Forfølgelig håp! Enhver som ønsker å være en apostel blandt socialistene, må ærlig og fullt ut bekjenne den kristne sannhet, helt og udelt, uten på nogen måte å lempe sig efter halvheter. Den som virkelig vil være en Evangeliets forkynner, vil først og fremst arbeide for å vise socialistene at deres krav, for så vidt de er rettferdige, meget bedre og solidere kan forsvares ut fra den kristne tros prinsipper, og at de finner en langt kraftigere bærer i den kristne kjærlighets krefter.

Hvad så hvis socialismen med hensyn til klassekamp og eiendomsrett har moderert og korrigert sig på en slik måte at det i den henseende ikke lenger er noget å innvende mot socialismen? Har den derved også tatt avstand fra sin anti-kristelige natur? Dette er spørsmålet som optar manges sinn. Mange katolikker som er helt overbevist om at det aldri kan være tale om de kristne prinsippers prisgivelse eller svekkelse, retter

sine øine mot Oss og ønsker inderlig at Vi uttaler Oss; om denne socialisme har prisgitt så meget av sine villfarelser at den uten fare for noget kristelig prinsipp kan antas og på en viss måte kan døpes. For dem bestemmer Vi i Vår faderlige omsorg følgende: Betrakter man socialismen enten som lære eller som et historisk faktum, eller som bevegelse («*actio*»), så kan den, hvis den virkelig forblir socialisme, også i tilfellet av at den i det som vi ovenfor har nevnt vilde ha lempet sig efter sannhet og rettferdighet, ikke forenes med den katolske Kirkes dogmer: motsetningen mellom den socialistiske og den kristne samfundsopfatning, er altfor stor dertil.

Ifølge den kristne lære er det av naturen socialt anlagte menneske av Gud blitt satt inn i denne verden for å leve i det samfund og under den autoritet som er blitt bestemt av Gud (Rom. XIII, I), for således å danne og å utvikle sine anlegg til Guds ære, og ved trofast oppfyllelse av sin livsoppgave å sikre sig den timelige samtidig med den evige lykke. Socialismen nu vil ingenting vite av denne såvel menneskets som samfundets høie opgave. Den ser i samfundet bare en institusjon til størst mulig nytte.

Da der ved en praktisk arbeidsfordeling kan skaffes flere goder enn ved de enkeltes spredte forsøk, må økonomien, som bare betraktes rent materielt, drives samfundsmessig. På grunn av denne faktiske nødvendighet mener de at menneskene med hensyn til produksjonen er forpliktet til å gi sig til og å underordne sig helt samfundet. De setter det å besitte så mange goder som mulig til dette livs lettelse så høit, at menneskets større goder, selve friheten ikke undtatt, må underordnes, ja, helt ofres for dette mere effektive produksjonssystem. De mener at prisgivelsen av denne menneskelige verdighet i den sosialiserte produksjon lett erstattes av den overflod av goder som dette system vil ha til følger. Disse goder fordeles blandt de enkelte, såat enhver efter behag fritt kan bruke dem til sitt livs underhold. Samfundet, slik som socialismen fremstiller det, kan på den ene side hverken bestå eller tenkes uten tvang; på den annen side hylder den en falsk frihet, da den mangler den sanne sociale autoritet, den nemlig som ikke er bygget på timelige og materielle fordeler, men som kommer fra Gud, alle tings skaper og siste mål.

Om enn socialismen, som forresten alle villfarelser, har noget av sannheten i sig, så er den allikevel bygget på en opfatning av det menneskelige samfund, som er socialismen egen, og som er helt i uoverensstemmelse med den sanne kristendom. Religiøs socialisme, — kri-

stelig socialisme er motsigelser: ingen kan være en god katolikk og en virkelig socialist

Det lille avsnitt som vi har gjengitt her vidner om at Vatikanet ikke er så livsfjernt som så mange mener. Det betrakter saken tilbunns og helt rolig og objektivt. Vatikanet kjenner til sannhetens krav. På en konkret måte gir Paven her til kjenne at han har forstått de moderne retninger innenfor det menneskelige samfund.

Han har forstått dem, han ser de farer de fører med sig, men er ikke blind for det gode de rummer. Anerkjennelse det gode, advare mot det som aldri lar sig gjenneføre, i klare linjer vise den riktige vei, menneskehetens redning, det er Hans oppgave til hvem Vår Herre har sagt: «Vokt mine lam, vokt mine får.»

Måtte Pavens konkrete fremstilling også ha en konkret følge, nemlig: *Alle* katolske arbeideres fylking under Kirkens banner.

MANNENS HENDER.

(Oversatt fra engelsk ved SIGRID UNDSET).

V.

Så kom Peter og Jane inn, og han nevnte navnene deres med stor fryd. Og de stod og så på ham med undring i sine øine. Jane gråt som moren hadde gjort, og Peter plystret. Ved andakten den kvelden leste kirketjeneren med høi og glad røst Te Deum efter dronningens nye alterbok. «Vi priser dig, o Gud, vi erkjenner dig som vår Herre». Peter bar Vesle-bror op til soveværelset om kvelden; det var slett ikke nødvendig, men han vilde gjerne gjøre noget som var litt utenfor det vanlige. Og da de var alene, gråt Peter også, men han lot Vesle-bror sitte på kneet sitt, og i tur og orden si navnet på alle tingene i værelset. Han prøvde å fortelle Peter hvordan det alt sammen hadde gått for sig, om mannen i graven og om Kongen med de sårede hendene. Men historien bare gjorde Peter engstelig, ja et øieblikk var han redd Vesle-bror hadde mistet sin forstand da han fikk sitt mæle, og da Vesle-bror skjønnte det, holdt han op. Men da Peter til slutt var sovnet, lå han allikevel og tenkte på Kongen, og på hvor lykkelig han hadde følt sig der han lå sammenkrøpet nede i hullet. Og mange ganger gjentok han sakte hviskende bønnen om at han måtte få være en av Hans følgesvenner.

Om morgenen opdaget han at han plutselig var blitt en offentlig personlighet. Han måtte sitte i kjøkkenet men moren hentet naboene for at de skulde høre ham tale. Og da saken ryktes fikk han mere notable besøk. Presten kom og lot ham fremsi Fader Vår, og fant at det hele var et tydelig vidnesbyrd om at dronningens religion var Himmelen velbehagelig. Skolemesteren kom og lot ham deklinere «*hic, haec, hoc*», og lovet at han i sin tid skulde gjøre Vesle-bror til en lærd og geistlig mann. Men Vesle-bror satte ikke tilbørlig pris på disse

opmerksomheter. For de hindret ham i å besøke mannen i graven den dagen, det han av hele sitt hjerte lengtet efter. Ja, det blev mange dager før han kunde komme dit, for da naboene sluttet å komme, begynte moren å ta ham med på turer, besøkte venner i byen, og stanset alle tilfeldige kjenninger for å fortelle om det under som hadde hendt dem. Men aldri fortalte han den virkelige historien til nogen, for han husket hvordan Peter hadde tatt det, og han var sikker på han ikke kunde få dem til å forstå. Men til slutt kom den dag da underet ikke var så nytt mere. Endelig var han alene, og kunde følge sin hjertens lyst.

Ikke en lyd hørte han da han kom inn på gårdsplassen; alt var stille som graven. Stillheten engstet ham; han var redd den fremmede mannen i mellemtiden var blitt flyttet til et annet fengsel. Der var ingen hender å se gjennom gitteret, men mens han stod spent på kanten av graven og lyttet, hørte han en hvesende lyd, slik som når nogen puster med sammenbitte tenner. Lyden holdt ved lenge, han kunde telle langsomt til ti imens. Da den sluttet, kløv han straks ned i hullet.

«Jeg har sett Kongen, og Han har helbredet mig, og jeg kan tale,» ropte han gjennom gitteret. «Jeg vilde gjerne være en av Kongens følgesvenner for alltid.»

«Amen, lille venn,» sa stemmen inne fra mørket. Men den lød ikke som forrige gang, den hørtes så trett. «Amen. Amen.» Så var det lenge stille. Vesle-bror begynte å føle sig litt lei, for han hadde trodd mannen vilde være glad med ham og fryde sig over at Kongen hadde helbredet ham. Og nu var han vist for trett til å være glad.

«Jeg fant Kongen med hendene stukket ut gjennom gitteret, og jeg kjente dem på sårene og merkene. Jeg

bøide mig ned og kysset dem, og i sin nåde helbredet Han mig. Fortel mlig om Hans følgesvenner, for jeg vil gjerne høre til Hans flokk for alltid.»

Plutselig så han to hvite gjenstander føres frem mot gitteret. Det var mannens hender, helt svøpt i lintøi så de slett ingen form hadde, og så store og svulne at de ikke kunde komme ut mellom sprinklene. Vesle-bror gråt da han så dem, og var svært lei.

«Men har da ikke Kongen helbredet Jer?» sa han.

Det gikk et øieblikk før mannen svarte. De store uformelige hendene skalv imens.

«Lille venn,» sa han til sist, «sa jeg ikke at Han var en god og kjærlig Herre?» Han stanset mellom ordene som om det simpelthen gjorde vondt når han talte.

Vesle-bror blev mere og mere bedrøvet.

«Men hvorfor har Han ikke lægt Jer også?» spurte han igjen.

Mannen svarte ikke denne gangen heller. Og hendene blev trukket inn så Vesle-bror ikke kunde se dem. Så var det igjen en lang, underlig stillhet.

Så talte mannen igjen. Men det var som han ikke talte til Vesle-bror eller nogen bestemt, men til hele verden og til sig selv. Han talte om Guds allmakt, om Hans herlige gjerninger, og om menneskenes tomme innbildninger.

«For mange ganger tror vi at vi hører hvad vi ikke hører, og innbilder oss vi ser hvad vi ikke ser. Og dog, de som drages mot Gud, hvis tanker går mot de himmelske ting, så de ikke kan la være å tro det som er dem åpenbart, de har den grunnen jeg nu skal nevne som fundament de kan bygge sin tro på — nemlig:

Guds Allmakt, som er vidunderlig, som er vesensforskjellig fra menneskenes makt i art og i omfang, som er motsatt menneskenes natur, drift, kunnen og evne.

Og hvis Han derfor gjør noget som er umulig for oss, eller øver gjerninger eller slutter råd, som ligger over menneskers evne og forstand, må vi på ingen måte holde det for umulig.

For hvis han i andre ting er vesensforskjellig fra oss, så overgår han enda langt mere alle i sine gjerninger og sitt hemmelighetsfulle virke. Men for vår svake tros skyld er den største del av Guds gjerning skjult og ukjent for oss.»

Han stanset mellom setningene mens han talte, og han stanset ved slutten og var taus en liten stund. Skjønt Vesle-bror ikke skjønte alt mannen sa, fyltes han allikevel av ærefrykt. Og dunkelt og uklart skjønte han at det var Gud som hadde helbredet ham, og at mannen var en Guds venn. Det var et nytt syn på

saken og vanskelig å forstå. Han satt og grunnet på det i taushet, til mannen igjen talte.

«Lille venn,» sa han, «kanskje vi aldri mere treffes, for imorgen flytter de mig til et annet sted, og derfra går jeg for å stedes for min Herre, jeg håber for å være hos ham i all evighet, og for med ham å nyte en glede så ophøiet at ord ikke kan beskrive den. Men du, bed du alltid om å få høre til Hans flokk. Jeg skal også bede Ham om det, og jeg håber så sikkert at våre bønner skal bli opfylt. Og når jeg sier jeg gjerne vil at du skal be om alltid å få høre til Hans flokk, så la det være det siste bevis på min kjærlighet til dig.»

Vesle-bror begynte å gråte da han hørte han ikke skulde få se mannen mere. Igjen kom mannens hender hen til sprinklene og prøvde å komme ut gjennom dem.

«Ikke vær bedrøvet, lille venn,» sa han, «men gled dig heller med mig over at min hjemsøkelses tid er forbi, og at der er Guds barn et hvilens sted beredt.»

«Edle Herre, vis mig da den gunst å si mig hvad Eders navn er, og hvad stedet heter hvor I farer hen,» sa Vesle-bror. Han tenkte han kanskje kunde finne mannen igjen hvis han visste dette.

Og mannen sa sitt navn. Det var et navn vi nevner med ærefrykt som navnet på et blodvidne i Guds Kirke, et navn alle ærer som navnet på en stor dikter i vårt morsmål, og dog, efter den tids lov, en forbryters og en forræders navn.

Gråtende og inderlig bedrøvet gikk Vesle-bror bort for siste gang.

En gang til møttes de, men det var ved høilys dag. Vekten førte en flokk fanger fra Tower til fangetårnet ved byporten, og pater Southwell var blandt dem. William, sønn til gefreideren, hjalp Vesle-bror inn på gårdsplassen hvor de ventet, og William viste Vesle-bror Southwell, jesuiten og papisten. Da så han mannens ansikt for første gang. Det var det ansiktet hans portrett enda viser — ansiktet av en mann som av hele sin sjel attrår noget der blev ham nektet. Smerten og den forferdelige sjelens og kroppens pine han hadde gjennomlevd, hadde gjort alt ved ham heslig og næsten uhyggelig, alt uten øinene. Fra de fortrukne ansikts-trekk så fremdeles hans øine mildt og tappert ut på den verden som hadde vist sig så hard imot ham.

Da Vesle-bror først fikk øie på den lutende og mis-handlede skikkelsen med hendene inntullet i handasjer følte han sig bare skremt og frastøtt av det heslige syn. Men litt efter løftet mannen blikket mot svalene

som kretset høit oppe om Towers spir. Da fikk gutten se øinene hans, og uten et øieblikk å tenke på følgene brøt han gjennom vakten, løp over plassen og la sig på kne foran fangen, grep hans fillete, skitne kappe og kysset den om igjen og om igjen. For han visste at dette var mannen, hans kjære, kjære venn.

Øinene var like ved ham nu, og i sin stumhets lange år hadde han lært å forstå øinenes sprog. Og disse øinene tilhørte en mann for hvem den synlige verden til slutt ikke er mere enn et forheng, et forheng der allerede rører sig idet det skal rulles op.

Vesle-bror følte nærheten av det hemmelighetsfulle. Og han ønsket ikke engang at øinene skulde smile til ham.

«Ikke glem, lille bror, så skal ikke jeg glemme heller,» sa mannen mildt. Han løftet hånden og gjorde Korsets tegn over ham.

Vakhøvedsmannen kom farende, rød i hodet og sint.

«Hvor kommer den vesle papist-ungen fra?» brølte han og grep Vesle-bror i skulderen.

«Ingen papistunge, med Deres Velbårenhets forlov,» sa en av soldatene, «men sønn av en bra mann som vi alle kjenner.»

«Få ham vekk,» sa høvedsmannen, «og pass på at han får en god drakt pryl, så han lærer respekt for Dronningen.»

Så snudde han sig mot fangen. «Bind mannens hender,» sa han.

Den hellige Augustins grav i Pavia.

De fleste av dem som deltok i den eukaristiske kongress i Kartago ifjor, på det sted hvor den hellige Augustin virket, visste vel neppe hvor den store kirkelærers jordiske levninger hviler. Bare forskerne og de lærde kirkefyrster kan det være bekjent at de ikke finnes skjult blandt Kartagos ruiner i den gamle romerske provins Nordafrika, men i Pavia. De fleste som besøker Pavia, blir ganske betatt av den skjønnhet og prakt som utmerker karteuserklostret der. Og allikevel eier Pavia, foruten sine verdenshistoriske erindringer, en helligdom som kan gjøre fordring på meget større interesse enn selve dette Certosas monument over italiensk renessanse, og det er den hellige Augustins grav.

Efter en lang og omflakkende pilegrimsferd er kirkelærers ben kommet hit. Possidius, biskop av Calama, som var tilstede ved den hellige Augustins død, har i få ord skildret hans begravelse, som fant sted i den hellige Stefanus's kirke i Hippo. Men helgenens ben kom ikke til å hvile lenge her. Over Numidien gikk vandalenes ville ødeleggelse, og i en hvilepause under denne kamp, blev den hellige Augustins legeme og hans bibliotek bragt i sikkerhet. Omsorgen for biblioteket må ha ligget helgenen sterkt på hjertet før han døde. Possidius skriver om dette: «Ecclesiae bibliothecam omnesque codices diligenter custodiendos semper jubebat». «Han bød at biblioteket og alle skriftene skulde bli tatt omhyggelig vare på.» Det falt dog som offer for det forferdelige kaos som snart brøt inn over den nordafrikanske provins.

Den hellige Augustins legeme blev dernæst ført til

Sardinien. Det må ha vært omkring år 500. De afrikanske flyktninger satte det i en liten kirke som lå utenfor den lille by, Cagliari, murer. Pisanerne; som senere blev herre over øen, kalte dette havneområde for Bagnaia. Deres etterfølgere, Aragoneserne, kalte det La Pola. I året 722 blev relikviene på grunn av maurernes herredømme over Sardinien bragt til Pavia av langobarderkongen Luitprand. Kirken i Cagliari er ikke mere, men i slottet Accaredo som er opprettet på dette sted, vises ennu krypten hvor den hellige Augustins legeme hvilte i 200 år. Beda forteller om denne Luitprands handling, idet han henviser til Paulus Diaconus: «Da Luitprand hørte at saracenerne efter å ha plyndret Sardinien også vilde vanhellige det sted hvor den hellige Augustins ben var bisatt, sendte han underhandlere dit. Disse opnådde den helliges legeme for en meget høi sum, og bragte ham til byen Ticinus hvor han blev bisatt med æresbevisninger.»

Muratori nevner årstallet 788 for denne begivenhet. En legendarisk historieskrivning har meget fantasifullt beskrevet den hellige Augustins overføring til Pavia. Kjernen, nemlig Augustins bisettelse i kirken San Pietro in Ciel d'oro, er sikkert ekte. Paulus Diaconus nevner denne kirke for første gang i året 604 (P. Diaconus, Langobard-Historie). Luitprand lot kirken restaurere og grunnet der et kloster av samme navn. I alle århundrer har man derfra tallrike literære dokumenter, reisebeskrivelser, og innskrifter, som borger for gravens ekthet. Den berømteste er kanskje pave Zagarias (741—752) reisebeskrivelse som må være forfattet ikke lenge efter 722. Her heter det: «. . . da de ut-

sendte hadde mottatt paven ved Pos bredder, førte de ham til S. Petrum in Coelo aureo, hvor den festlige pontifikalmesse fant sted den følgende dag i nærvær av kongen ved den store kirkelærer Augustins grav.» Og alltid senere er gravens identitet blitt bevist, især når graven blir åpnet, og det finner sted fra tid til annen.

Begge relikvieskrin som stammer fra Luitprands tid eksisterer ennå, og deres ekthet kjennes lett ved deres to romansk-lombardiske kors.

Om grunnleggelsen av klosteret skriver Paulus Diaconus i sin «Lombardernes Historie», at benediktinere er dradd inn i det kloster Luitprand stiftet. Men de blev bare til 1213. Da oppløste pave Gregor IX. samfundet og omsorgen for kirken blev overdradd Augustinerne som slog sig ned der i 1221. De bygget et nytt kloster av veldige dimensjoner, som efter et gammelt maleri viser å være blitt opført i sen-romansk stil.

I det 14. århundre begynte arbeidet på Augustins herlige mausoleum som skulde bli et av de vakreste gravmæler i Italia. Dette mausoleum er et mesterverk av lombardisk gotikk. Det skulde i lang tid ikke tjene sin opprinnelige bestemmelse. Først i det 18. århundre blev det anbragt foran høialteret like over den hellige Augustins grav. Et virkelig verdig monument over den største kirkelærer. Det er smykket med 50 relief-fremstillinger og 95 statuer som forestiller de viktigste begivenheter i den hellige Augustins liv.

Her hviler altså den mann der har medarbeidet på den katolske verdenskirkes kjempebygning som ingen annen, og som har lagt grunnen til den kristne videnskap. Som ingen annen er han i nær slekt med moderne mennesker. Han har like til det dypeste dyp måttet gjennomleve syndens nød, gudsforlatthetens kval og lengselen efter forløsning. Gjennom villfarelser, lidenskap og synd banet han sig en tornefull vei til ro og fred med Gud. Augustin står på grenseskillet mellom to verdener, den klassiske som gikk til grunne i folkevandringens kaos og den germansk-middelalderske som steg frem av dette.

Dr. F. H.

„VATIKANETS BEKYMRINGER“

Under denne overskrift skriver «Rag» en artikkel i «Dagen» om de forskjellige anti-katolske begivenheter som i den siste tid har funnet sted i flere «katolske» land. Forfatteren (mere sannsynlig: forfatterinnen) slutter sin artikkel med følgende ord: «... Det mest ydmygende for Romerkirken er ikke statens overgrep mot kirken i utpreget katolske land, men den kjensgjerning

at disse overgrep kan skje uten at folket gjør det minste for å forsvare kirkens rettigheter. Med likegyldighet eller likefrem skadefryd ser de spanske menneskemasser klostre og kirker brenne. Og i Rom, i pavens egen by, jubler folket over de kirkefiendtlige voldshandlinger. Det lover ikke godt for den katolske kirkes fremtid.»

Om folket i Rom jublet over de kirkefiendtlige voldshandlinger tør vi ikke uttale oss ennå. Vi var ikke der mens denne barbarisme foregikk og avisene har så vidt vi vet ikke meddelt noget videre om dette. Vi mener derfor å gjøre best i å avholde oss fra enhver dom i den henseende. «Rag» mener kanskje fascistjubel, men fascist- og folkejubel må især her ikke identifiseres. Dessuten vilde vi heller kalle det «hyl» enn jubel.

Om begivenhetene i Spania har vi nærmere meddelelser som viser at de spanske menneskemassers likegyldighet og skadefryd ikke var så almindelig som «Rag» muligens kunde tro. Om folkets reaksjon mot kommunistenes utskielser og voldshandlinger av og til uteblev, kan man allikevel ikke si at hele det spanske folk, det gode og edle spanske folk, var enig med disse forbrytere, og at det stod bak dem, slett ikke. Den del av folket som «jublet» mens vandalismen foregikk var ikke annet enn den interesserte pøbel, ophisset av Moskvass agenter, og av dem drevet til den yderste yderlighet. Reaksjonen mot pøbelens herjinger var minst i de større centra, hvor det spanske folk med rette kunde ha ventet at den offentlige myndighet vilde gripe inn. Derimot var i de mindre centra, i landsbyene, hvor den alarmerte befolkning ikke kunde regne på en kraftig hjelp fra myndighetens side, reaksjonen energisk og effektiv. Ved denne energiske og bestemte motstand er talløse ildspåsettelse og andre voldshandlinger blitt forhindret.

Vi hitsetter her en liten kronikk som ikke trenger kommentar.

12. mai: *Bilbao*. Da ryktet hadde spredd sig om at man vilde angripe klostret «Cuor di Gesù» (Jesu Hjerter kloster) ved Gran Via, samlet en stor folkemengde sig og omringet klostret. Den fjernet sig ikke før der kom hjelp fra kommunen for å beskytte det.

15. mai: *Santander*. Efterat prester og søstre av selve befolkningen enstemmig var blitt opfordret til å ta inn hos privatfolk, henvendte borgermesteren sig til guvernøren forat han skulde be biskopen og ordensfolkene selv om igjen å vende tilbake til deres klostre.

14. mai: *Cadiz*. En forbryter som hadde angrepet en søster fra S. Maria klostret vilde ha vært lynchet av mengden hvis han ikke var blitt beskyttet av garden.

Cadiz: Omtrent hundre borgere har tilbudt den militære myndighet sin hjelp til ordenens håndhevelse. Befolkningen har oftere gitt soldatene belønninger for deres kraftige opptreden mot kommunistene.

15. mai: Cordova. Den militære guvernør har gitt befaling til at alle kollegier, ledet av ordensfolk skulde åpnes igjen, under den garanti at de kunde regne med hans særlige beskyttelse. Befolkningen har bragt guvernøren en høytidelig hyldest for hans energiske opptreden.

Urbieta: S. Sebastians guvernør har erklært at hele befolkningen har holdt vakt i gatene, bestemt på å forsvare klostrene inntil det yderste.

13. mai: Valencia. Banditter forsøkte å angripe asylet for åndssvake barn, som pleies av søstre. Ved deres komme fant de asylet omringet av kvinner og piker av folket som drev de «heltemodige» angripere tilbake. På den måte reddet de barna, søstrene og klostret.

13. mai: Madrid. En gruppe arbeidskvinner forhindret to individer i å sette varme på S. Mikael's kirken.

Murcia: Da befolkningen i Molina di Segura hadde fått vite at man vilde storme klostret og kirken i Guadalupe, hvor det opbevares et berømt maleri av St. Hieronymus, drog den øieblikkelig avsted for å forsvare både klostret og helligdommen. Neppe var bandittene kommet før de grep flukten.

En særlig fremhevelse fortjener de katolske ynglinger i Navarra. Vi hitsetter hvad «*Diario di Navarra*» skrev om det: «I flere republikanske aviser roses en eller annen bestemt by fordi befolkningen ved sin bestemte holdning forhindret de barbariske attentater i Madrid, Andalusia og Murcia.

Vi er helt enige i denne ros, men vi støter vel ingen når vi ønsker å opplyse at når Pamplona og hele resten av Navarra blev spart for denne barbariske bølge, har man en gruppe djerpe ynglinger å takke for det, som helt spontant hadde slått sig sammen, fast besluttet på å forhindre ethvert overraskende angrep på våre kjære kirker og klostre.»

I vårt neste nummer vil vi fortsette vår kronikk om de triste begivenheter i Spania. For denne gang vil vi slutte med noen ord fra Londons største avis «*Times*»: «Det lykkedes ti terrorister av den ytterste venstre å la sin vilje triumfere over tusener av fredsomme borgere, som på ingen måte vil gjøre bruk av voldssomme midler. Men en regjering som Zamoras har plikt til å forsvare fredelige borgere, også hvis det dreier sig om munk og søstre. Å la en tøylesløs minoritet uforstyrret fremføre sin gang betegner statens bankerott.»

Det her gjengivne er iallfall tilstrekkelig til å vise at det spanske folk som helhet slett ikke var så likegyldig som mange kunde tro, ene og alene fordi dagspressen ikke så meget synes å ha bekymret sig om denne folke-reaksjon.

Det er derfor «det mest ydmygende» for «*Dagen*» og især for «*Rag*» å komme med slike påstander uten først å ha innhentet de dertil nødvendige informasjoner. «Det lover ikke godt,» så sluttet «*Rag*», «for den katolske kirkes fremtid.»

Vi slutter med den stikk motsatte uttalelse: det som er foregått i de fleste byer og landsbyer efterat den første nervøsitet hadde lagt sig, lover godt for den katolske Kirke, selv i republikken Spania. Uten strid ingen seir! Vår tids katolikker er nu en gang ukuelige optimister. Og vi tror vi derved har valgt «optiman partem», den beste del.

(I samme artikkel opplyses det at ved oppløsningen av den «katolske aksjon» er den siste frivillige kristelige organisasjon i Italia blitt tilintetgjort!!! — «*Rag*» er ennå verre enn Mussolini!)

VARIA.

Fra Vikariatet.

Administrator avreiser 12. juni til Vestlandet for å meddele Fermingens sakrament i Bergen, Haugesund og Stavanger. Under hans fravær — til ca. 25. juni — vil all post til Vikariatet og all post til administratoren, som ikke er merket personlig, åpnes av provikaren.

Kirkefester i Oslo.

De to siste uker har vært rike på religiøse begivenheter i Oslo. Første Pinsedag var det ti år siden at Dominikanerne holdt sin første offentlige gudstjeneste i det provisoriske kapell i Neuberggaten. Som før meddelt blev det denne dag for første gang holdt en festgudstjeneste efter Dominikanernes ritus. Kirken var som man kunde vente fylt til trengsel. Festprekenen, som vi i sin helhet gjengav i forrige nummer, blev holdt av Père Lutz. Gudstjenesten blev bivånet av vår Høierverdige Administrator Pastor Irgens, som efter messen under det mere selskapelige samvær holdt en tale hvori han takket Patrene for deres ivrige og uegennyttige arbeide her i Misjonen. Vi ønsker Dominikanerpatrene et opriktig «ad multos annos», og håper at deres neste jubileum ikke bare kan feires i den nye kirke, men også i et nytt og mere klosterlignende kloster.

10-års jubileet blev fulgt av et 1500-års jubileum! Jubileet for Konciliet i Efesus. Det blev feiret ved et høytidelig triduum, som hadde et riktig festlig og i enhver henseende vellykket forløp. Hver morgen under triduet gikk mange til den hellige kommunion. Hver aften var kirkene fylte av troende. Festprekenene i St.

Olav og St. Halvard blev holdt av de respektive sogneprester, i St. Dominikuskirken av Pater Lutz. Prekenenes emne var: «Guds Mor», «Menneskenes Mor», og «Mariadyrkelsen». De tre kirker var for anledningen særlig vakker pyntet, men vi gjør vel ingen urett ved en særlig fremhevelse av St. Halvardskirken som av Sogneprest Breukel med kunstnerhånd var blitt omskapt til en riktig Guds Moder kirke. Det var en fryd for øiet å se den farve- og blomsterprakt, som Marias statue var omgitt av.

Uten tvil vil dette høitidelige minne om Efesuskonciliet, minnet om dogme-erklæringen om at Maria er Guds Mor (theodokos) bidra meget til å fremme en verdig og inderlig Maria-dyrkelse blandt Oslos katolikker som så ivrig har tatt del i denne enestående forherligelse av Guds Mor.

De ovennevnte festligheter fant en verdig fortsettelse i Kristi Legemsfest. Det er bestandig årets store jubeldag. Da drar Kongenes Konge ut av sitt lille bo i Kirken og bæres under sang og musikk langs de festlig pyntede veier, for å velsigne også dem som ikke tror på Hans virkelige nærvær i den lille hvite hostie, ti det er nettop i dette Sakrament at Han viser sin store barmhjertighet overfor alle mennesker.

Det var en strålende soldag. Gjerdet omkring kirken mot Akersveien, og den litt for solide mur omkring St. Josefsinstituttet, var allerede tidlig om morgenen blitt utstyrt med de tradisjonelle og «værbitte», fromme bannere og friske grønne guirlander. St. Olavs kirkes både interiør og eksteriør hadde undergått en grundig metamorfose — et veld av blomster, palmer, mange flagg og bannere, talløse plaffrende voksllys, alt var riktig katolsk. Da Messen skulde begynne, var kirken helt fylt av troende og — nyssgjerrige. Det hl. Messeoffer blev frembåret av Hans Høiærverdighet Administrator Irgens, assistert av Sogneprest Breukel og Pater Rupp. Festprekenen blev holdt av Pastor Laudy. Etter Messen foregikk prosesjonen, som alle tilstedeværende katolikker tok del i. Av herværende katolske diplomater deltok den spanske, franske og italienske sendemenn samt Polens, Chiles og Brasils chargé d'affaires i det eukaristiske tog. Den første velsignelse blev gitt fra foreningslokalets veranda, hvor blomstrende hvite syrener dannet en vakker naturlig ramme om det improviserte alter. Det mest rørende og mest gripende øieblikk er dog bestandig velsignelsen fra kirke-trappene, når den gylne monstrans av Presten løftes op for å velsigne så å si hele byen. Gripende er også bestandig de ikke-katolske tilskuers ærbødighet under denne høitidelige stund. De vet kanskje ikke hvad der foregår, men intuitivt føler de at det er noget stort og hellig.

Høitideligheten avsluttedes ved en tredje og siste velsignelse i kirken. Dermed var årets eneste offentlige hyldelse til vår Eukaristiske Konge igjen forbi. Måtte denne religiøse begivenhet ha tendt eller øket mange hjerters kjærlighet til det Sakrament i hvilket Kristus viser sig på en så vidunderlig måte som «Menneskesønnen», som vår trofaste, aldri sviktende leddsager gjennom dette livs gleder og trengsler.

Pilegrimsferden til Stiklestad.

Tiden for vår årlige valfart til Stiklestad er visstnok ennå ikke inne, men begynner dog atter å nærme sig. Når jeg i år såpass tidlig henleder oppmerksomheten på valfarten, er det for å meddele, at med Vikariatets tilfartelse skal valfarten for fremtiden ikke mere skje på selve St. Olavs-dagen, 29. juli, men på søndagen innen festens oktav, i år altså den 2. august. Denne forandring er gjort for å gi flere anledning til å være med. Også deltagelsen i høitiden i vårt kapell på Stiklestad vil uten tvil bli større på en søndag enn på en hverdag.

Hvorledes reisen i år kommer til å foregå, med biler eller jernbanetog, er det for tidlig å bestemme. Det avhenger også av hvor mange deltagere melder sig. Så snart der foreligger en avgjørelse dessangående skal det bli meddelt i «St. Olav» med opplysning om billettpris og program både for personlig og åndelig deltagelse.

Og så håper jeg på stor deltagelse også i år. De herlige dager ifjor både i Trondheim og på Stiklestad vil aldri glemmes. De har sikkert efterlatt sig «hjemve» i hjertet efter de minnerike steder, helliget ved St. Olavs martyrdød og de gjennom århundrer avholdte minnefester og valfarter til hans ære. Vissnok vil ikke alle ha anledning til å tilfredsstille denne sin hellige lengsel. Men de har sikkert meddelt sin begeistring til andre, så mitt håp om stor deltagelse også i år vil vise sig å være berettiget. Altså: Til Stiklestad! Til Stiklestad! søndag den 2. august og vel møtt!

Ennvidere skal jeg få lov til å meddele, at som ledd i vår plan til fremme av St. Olavs vyrndnad skal der efter samråd med Vikariatet reises et St. Olavs-alter i vår kirke i Trondheim. Det er mitt håp, at dette alter allerede kan bli ferdig innen slutten av juli måned, så den høitidelige innvielse og den første messe kan gå inn som post på Olsok-festens program i år. Imidlertid mangler der endda en del av de dertil nødvendige pengemidler, hvorfor jeg tør anbefale dette foretagende til alle St. Olavs venners gavmildhet, som jeg kjenner så godt fra ifjor. Bidrag dertil mottas med hjertelig takk på forhånd av undertegnede.

Trondheim, St. Olavs prestegård, 5. juni 1931.

H. J. van der Velden,
sogneprest.

Fra Paris.

Monsignore *Maglione*, den pavelige nuntius og doyen for corps diplomatique i Paris, blev forleden dag av president *Doumergue* overrakt insignierne til Æreslegionens storkors.

(«Morgenbl.»)